

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์
ตามหลักไตรสิกขา*

AN EVALUATION OF COMMUNITY VOCATIONAL TRAINING PROJECT OF
NAKHON SAWAN LEARNING ENCOURAGEMENT CENTER ACCORDING
TO THE THREEFOLD TRAINING

¹จุฬาร บัญคักดาพร Julaporn Boonyasakdaporn

²ธานี เกสทอง Thanee Gesthong ³สุวัฒน์ แจ้งจิต Suwat Chaengjit

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Julapron_Boonyasakdaporn@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างเครื่องมือการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา และ 2) เพื่อประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้รูปแบบการประเมิน (CIPP Model) เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนและประมาณค่า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) เครื่องมือการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา ด้านการประเมินบริบท ด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ด้านการประเมินกระบวนการและด้านการประเมินผลผลิต โดยยึดหลักของไตรสิกขา (1) ศีล การปฏิบัติตามกฎระเบียบ แนวปฏิบัติ ประกาศ คำสั่ง กฎหมาย (2) สมาธิ การปฏิบัติและฝึกจิตเพื่อให้เกิดคุณธรรม ความมุ่งมั่นและความตั้งใจ (3) ปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ความรู้ ความสามารถและการคิดวิเคราะห์ การประเมิน ด้านละ 10 ข้อ จำนวน 40 ข้อ และ 2) ผลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินบริบท รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินกระบวนการ ด้านการประเมินผลผลิต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ตามลำดับ

คำสำคัญ: การประเมิน, โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน, ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้, หลักไตรสิกขา

Abstract

This research aims 1) to create an evaluation tool for the development project of the community vocational training center and learning promotion center in Nakhon Sawan province based on the Tri-sikkhā principle (Threefold learning) and 2) to evaluate the project of the community vocational training center and learning promotion center in Nakhon Sawan province using the evaluation model (CIPP Model) as a mixed-method research. The qualitative research used interviews with 9 key informants. Data were analyzed by content analysis. The quantitative research used a questionnaire with a sample of 285 project participants. The research instrument was a scale and rating evaluation form with a reliability coefficient of 0.96 for the entire document. Data were analyzed by using research statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research results found that 1) the evaluation tools for the development project of the community vocational training center and learning promotion center in Nakhon Sawan province based on the Tri-sikkhā principle included context evaluation, primary factor evaluation, process evaluation, and output evaluation based on the principles of Tri-sikkhā. (1) Precepts: Compliance with rules, regulations, practices, announcements, orders, and laws; and (2) Concentration: Practice and training the mind to create virtue, determination and intention (3) Intelligence: Intelligence training, knowledge, ability and analytical thinking, evaluation of 10 items per aspect, totaling 40 items, and 2) the results of the evaluation of the Community Vocational Training Center Project, Learning Promotion Center, Nakhon Sawan Province, overall was at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was the contextual evaluation aspect, followed by the process evaluation aspect, the product evaluation aspect, and the aspect with the lowest average value was the preliminary factor evaluation aspect, respectively.

Keywords: Evaluation, Community Vocational Training Project, Learning Encouragement Center, Tri-sikkhā Principle

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ พัฒนาสังคมและพัฒนาประเทศชาติตามแนวทางในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ได้ระบุว่าต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ พัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง ส่งเสริมแรงงานให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดงาน โดยให้สถาบันการศึกษาจัดทำหลักสูตรระยะสั้นพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะที่จำเป็นสำหรับแรงงานกลุ่มนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงาน สกร. ได้ขานรับและขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลดังกล่าว

โดยกำหนดภารกิจในการเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียม ยกย่องคุณภาพการศึกษา โดยปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพผู้เรียน ในการเข้าสู่การแข่งขัน ของประเทศ โดยเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางให้มีคุณภาพสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ โดยมุ่งหวังว่าการจัดการศึกษาตามนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของ สำนักงาน สกร. จะเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพให้ประชาชนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ทั้งในการพัฒนาอาชีพเดิม การสร้างอาชีพเสริมและอาชีพใหม่ การเตรียมความพร้อมให้กับแรงงาน เพื่อเข้าสู่ระบบการผลิตอุตสาหกรรม รวมทั้งการพัฒนาเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของประชาชน การจัดการศึกษาต่อเนื่องในการส่งเสริมและสนับสนุน การฝึกอบรมอาชีพ 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรม กลุ่มอาชีพด้านอุตสาหกรรมหรือ หัตถกรรม กลุ่มอาชีพด้านพาณิชยกรรมและบริการ กลุ่มอาชีพสร้างสรรค์ และกลุ่มอาชีพเฉพาะทาง หรืออาชีพขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นอาชีพเฉพาะทางที่ต้องอาศัยทักษะ ความสามารถเฉพาะอาชีพ โดยเชื่อมั่นว่าโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จะสามารถช่วยให้ประชาชนระดับฐานรากที่ยังว่างงาน มีรายได้น้อย หรือขาดโอกาสได้รับโอกาสฝึกอบรม อาชีพ ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ และเป็นผู้มีความรู้สามารถประกอบอาชีพและเพิ่มรายได้ อันจะเป็นแรงส่งผลให้ฐานเศรษฐกิจของประเทศมีความเข้มแข็งมากขึ้น การพัฒนาอาชีพเพื่อก้าว เข้าสู่งานอาชีพหรือการสร้างอาชีพ เป็นการสร้างรายได้ที่สอดคล้องกับสภาพความจำเป็น ทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข เป็นประชากรที่ทำงานเชิงเศรษฐกิจ (Economically Active Population) ที่สามารถเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศ ให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการแข่งขันในเวทีโลกและนำพาประเทศไปสู่ การ พัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ทั้งนี้ การประเมินการดำเนินงานโครงการเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้โครงการดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่คาดหวังไว้ในการดำเนินการตามโครงการจำเป็นอย่างยิ่งที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการ ต้องการ ทราบว่า สิ่งที่ได้ดำเนินการไปมีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคต่อการดเนินงาน อย่างไร ประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้หรือไม่ ตอบสนองความต้องการเพียงใด และผลที่ได้จากการประเมินจะถูก นำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข การขยายขอบเขต หรือยุติโครงการ ซึ่งเท่ากับเป็นการตัดสินใจ คุณค่าของสิ่งที่ กำลังดำเนินการหรือดำเนินการแล้ว นอกจากการประเมินจะมีผลทางตรงต่อความสำเร็จของโครงการ ยังส่งผล ทางอ้อม หากการประเมินมีคุณภาพก็จะทำให้การบริหารงานตามแผนที่กำหนดมีคุณภาพไปด้วย โดยที่การ ประเมินต้องเป็นไปอย่างมีระบบชัดเจน มีหลักการที่แน่นอนในการดำเนินงาน การประเมินโครงการจึงควรเป็น กระบวนการที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สามารถใช้ในการพิจารณาการ ดำเนินงานซึ่งจะทำให้การดำเนินงานได้รับการแก้ไขอย่าง ทันทีเพราะผลที่ได้จากการประเมินจะเป็น สารสนเทศที่สำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงโครงการหรือการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การประเมินเพียงผลสุดท้ายของโครงการทำให้ผู้ประเมินไม่ทราบว่าเกิดอะไรขึ้นในระหว่างการทำงานจึงทำ ให้โครงการไม่ประสบความสำเร็จ และไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าอะไรคือสาเหตุที่สำคัญ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ เป็นผลดีต่อการดำเนินงานในปีถัดไป

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพเป็นการจัดการศึกษาตามนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สกร. มุ่งเน้นจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อฟื้นฟูจิตใจและเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพให้ประชาชน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ทั้งในการพัฒนาอาชีพเดิม การสร้างอาชีพเสริมและอาชีพใหม่ โดยเน้นการ จัดการศึกษาที่ยึดพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาต้องวิเคราะห์ศักยภาพ 5 ด้าน คือศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ศักยภาพด้านภูมิอากาศ ศักยภาพด้านภูมิประเทศ ศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี และศักยภาพด้านทรัพยากรมนุษย์ และวิเคราะห์ข้อมูลวิถีการดำเนินชีวิต ความต้องการของประชาชนในภูมิภาคต่างๆ การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดนโยบายด้านการจัดโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นโครงการที่ให้สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมจากการเรียนปกติให้กับนักศึกษา สกร. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีศักยภาพในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ มีทักษะ และเจตคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นหนึ่งในการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่สถานศึกษาดำเนินการให้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนทั่วไป โดยมีรูปแบบการจัดฝึกอบรมประชาชน ซึ่งดำเนินการได้ 2 ภารกิจ คือ ดำเนินการตามแผนงาน / โครงการของสถานศึกษา และดำเนินการตามนโยบายหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานภาครัฐที่เป็นเรื่องเร่งด่วน โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนจึงเป็นโครงการที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน ซึ่งหลังจากดำเนินงานตามโครงการแล้ว สถานศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินตนเอง ตามหลักการจัดการศึกษาต่อเนื่องทุกครั้งหลังเสร็จสิ้นเพื่อรายงานผลการดำเนินงานให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทราบ และรายงานผลต่อต้นสังกัดทุกปี โดยจากการรายงานผลต่อต้นสังกัดได้มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประเมินโครงการโดยภาพรวมเพื่อนำเสนอผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบและรายงานผลต่อต้นสังกัดทุกปี โดยจากการรายงานผลต่อต้นสังกัดได้มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประเมินโครงการโดยภาพรวมเพื่อนำเสนอผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ดังนั้นการประเมินโครงการถือเป็นบทบาทสำคัญในการตัดสินใจดำเนินงานและพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการประเมินโครงการมีหลากหลายรูปแบบที่ได้รับความนิยม เช่น รูปแบบการประเมินของ Tyler, Cronbach, Kirkpatrick, Stake, Scriven, Provus, Welch, Stufflebeam และ Alkin ที่นิยมใช้ประเมินในทุกหน่วยระบบของโครงการตามแนวคิดของสมคิด พรหมจ้อย (2552) และเยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556) ซึ่งการเลือกรูปแบบและวิธีการใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์รวมทั้งบริบทของโครงการการเลือกรูปแบบการประเมินโครงการที่เหมาะสมจะสามารถสะท้อนสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจจัดทำโครงการและปรับปรุงโครงการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างเครื่องมือการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา

2. เพื่อประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้รูปแบบการประเมิน (CIPP Model)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาข้าราชการครู ครู สกร. เจ้าหน้าที่บริหารโครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวนทั้งสิ้น 1,100 คน กำหนดขนาดตัวอย่าง จำนวน 285 คน จากตารางของ Krejcie, R.V. & D.W. Morgan (1970) และตามสัดส่วนของครูในแต่ละสถานศึกษา ด้วยวิธีการเทียบสัดส่วนแบบสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เป็นแบบประเมิน (Evaluation form) ชนิดแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งแบบประเมินออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert 5 ระดับ ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย 4 ด้าน โดยกำหนดค่าคะแนนลักษณะของแบบประเมิน เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์เพื่อกำหนดเป็นกรอบและตัวแปร 3) ศึกษาหลักธรรมตามหลักไตรสิกขาจากเอกสารและตำราเพื่อเป็นฐานในการสร้างแบบสอบถาม 4) สร้างแบบสอบถาม 5) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและขอความเห็นชอบผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหาหลักไตรสิกขา โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ครูอาสาสมัคร และครู สกร.ตำบล ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด เพื่อหาความเชื่อมั่น 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.96 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

3.2 แบบสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์โครงสร้าง เพื่อพัฒนาการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินด้วยวิธีการแจกแจงค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับเกี่ยวกับระดับผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพ

ชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ด้วยวิธีการ หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลผลตามเกณฑ์

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการวิเคราะห์ทำให้สัมพัทธ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งนำเนื้อหาที่จัดบันทึกไว้ในแบบสัมพัทธ์มาสรุปและวิเคราะห์ แล้วจึงสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากความสอดคล้องและตรวจสอบข้อมูลจากการให้ข้อมูลจากบุคคลหลายคนในประเด็นเดียวกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างเครื่องมือการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพเครื่องมือการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ตามหลักไตรสิกขา ในภาพรวม

สภาพเครื่องมือการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลัก ไตรสิกขา	สภาพการบริหาร (n=285)			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านบริบท	4.45	0.45	มาก	1
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.26	0.45	มาก	4
3. ด้านกระบวนการ	4.34	0.48	มาก	2
4. ด้านผลผลิต	4.28	0.49	มาก	3
ภาพรวม	4.33	0.41	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพเครื่องมือการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการประเมินบริบท มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านการประเมินกระบวนการ อยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินผลผลิต อยู่ในระดับมาก และด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก และมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการประเมินบริบท (Context Evaluation : C) 1) สถานศึกษามีความจำเป็นและความต้องการในการจัดทำโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน 2) สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนได้อย่างชัดเจน 3) โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา 4) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน 5) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงาน สกร. นครสวรรค์ 6) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง 7) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 8) วัตถุประสงค์หลักการและเหตุผลมีความชัดเจนสอดคล้องกับวิธีการดำเนินงาน 9) สภาวะแวดล้อมของชุมชนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ 10) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และดำเนินโครงการ

ด้านที่ 2 ด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) 1) แผนมีการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน 2) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ 3) ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ 4) ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ 5) บุคลากรในการดำเนินโครงการมีจำนวนเพียงพอ 6) งบประมาณในการดำเนินโครงการเพียงพอ 7) มีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือใช้ในโครงการอย่างเพียงพอ 8) สถานศึกษามีคู่มือ เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ 9) สถานศึกษามีหลักสูตรสื่อการสอนที่มีคุณภาพและทันสมัย 10) อาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ

ด้านที่ 3 ด้านการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) 1) ประชุมครู บุคลากร และวิทยากรในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง 2) การวางแผนในการดำเนินงานของโครงการสู่การปฏิบัติ 3) สถานศึกษาจัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการแบบมีส่วนร่วม 4) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากร วิทยากร และผู้เกี่ยวข้อง 5) การกำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินโครงการ มีความชัดเจนและเหมาะสม 6) ดำเนินกิจกรรมโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนดไว้ในโครงการ 7) สถานศึกษาจัดให้มีการจัดกิจกรรมมุ่งพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้และทักษะตามมาตรฐานของหลักสูตร 8) การให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบ และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ 9) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลโครงการอย่างสม่ำเสมอ 10) มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินโครงการ

ด้านที่ 4 ด้านการประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) 1) แผนดำเนินงานโครงการที่มีความชัดเจน นำไปปฏิบัติได้ 2) ภาควิชาและชุมชนให้การสนับสนุน 3) วิทยากรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 4) การจัดการเรียนการสอนของวิทยากรมุ่งพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามมาตรฐานของหลักสูตร 5) วิทยากรแนะนำแนวทางให้ผู้เรียนบันทึกผลอย่างเป็นระบบ 6) ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานตามหลักสูตร 7) ผู้เรียนนำความรู้ไปสร้างอาชีพและมีรายได้ 8) สถานศึกษามีผลการดำเนินโครงการอย่างเป็นรูปธรรม 9) มีการนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการประเมินผลโครงการไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพิจารณาในการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในครั้งต่อไป 10) มีการนำผลการดำเนินโครงการมาใช้ในการพัฒนาการจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในครั้งต่อไป

2. ผลการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครสวรรค์ ได้ดังนี้

2.1 ด้านบริบท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อพบว่า โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงาน สกร. นครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่แผนมีการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก และงบประมาณในการดำเนินโครงการเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถานศึกษาจัดให้มีการจัดกิจกรรมมุ่งพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้และทักษะตามมาตรฐานของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมาก และการให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า วิทยาการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ มีการนำผลการดำเนินโครงการมาใช้ในการพัฒนาการจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในครั้งต่อไปอยู่ในระดับมาก และภาคีเครือข่ายและชุมชนให้การสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา สามารถอภิปรายผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการประเมินบริบท (Context Evaluation : C) ประกอบด้วย 1) สถานศึกษามีความจำเป็นและความต้องการในการจัดทำโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน 2) สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนได้อย่างชัดเจน 3) โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา 4) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน 5) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงาน สกร. นครสวรรค์ 6) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง 7) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 8) วัตถุประสงค์หลักการและเหตุผลมีความชัดเจนสอดคล้องกับวิธีการดำเนินงาน 9) สภาพแวดล้อมของชุมชนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ 10) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และดำเนินโครงการ ทั้งนี้เป็นเพราะการประเมินด้านบริบทจะต้องประเมินเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และเงื่อนไขต่างๆ ที่รายล้อมเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยเราต้องคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการในการจัดทำโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การกำหนดนโยบาย ทิศทางและสภาพปัญหาของชุมชน โดยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคให้สอดคล้องกับสภาพจริง มีหลักการและเหตุผลและเอื้อต่อการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน รอดประพันธ์ (2567) ที่ผลการวิจัยพบว่า โครงการมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างชัดเจน โครงการสอดคล้องกับความต้องการของครู ผู้ปกครองและชุมชนและวัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประวดี สุทธิประภา (2567) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมด้านบริบทของโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบตามแนวทางโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสารวิทยา เป้าหมายและแนวการดำเนินงานของโครงการ สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การออกแบบกิจกรรมในโครงการมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งด้านการ

บริหาร การจัดการเรียนการสอน และคุณภาพนักเรียนและโรงเรียนออกแบบกิจกรรมเหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพตามเป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล

ด้านที่ 2 ด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เครื่องมือประกอบด้วย 1) แผนมีการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน 2) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ 3) ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ 4) ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ 5) บุคลากรในการดำเนินโครงการมีจำนวนเพียงพอ 6) งบประมาณในการดำเนินโครงการเพียงพอ 7) มีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในโครงการอย่างเพียงพอ 8) สถานศึกษามีคู่มือ เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ 9) สถานศึกษามีหลักสูตรสื่อการสอนที่มีคุณภาพและทันสมัย 10) อาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ ทั้งนี้เพราะการประเมินปัจจัยเบื้องต้นต้องมีการวางแผนการดำเนินโครงการไว้อย่างชัดเจน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการมีความพร้อม มีบุคลากร งบประมาณ สนับสนุน ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอและทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประวดี สุทธิประภา (2567) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้าของโครงคุณภาพการศึกษาทั้งระบบตามแนวทางโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสารวิทยา โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมในโครงการ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความพร้อมในการดำเนินโครงการตามกิจกรรมที่วางแผนไว้ และโรงเรียนมีเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่ายที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพต่อการดำเนินโครงการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิลาชัย ถาวร(2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีอาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการอย่างเหมาะสม และเพียงพอ สื่อประกอบการสอนมีความเหมาะสมบุคลากรในการดำเนินโครงการมีความเพียงพอและเหมาะสมมีวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในโครงการอย่างเพียงพอและเหมาะสมและงบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอและเหมาะสม

ด้านที่ 3 ด้านการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เครื่องมือประกอบด้วย 1) ประชุมครู บุคลากร และวิทยากรในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง 2) การวางแผนในการดำเนินงานของโครงการสู่การปฏิบัติ 3) สถานศึกษาจัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการแบบมีส่วนร่วม 4) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากร วิทยากร และผู้เกี่ยวข้อง 5) การกำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินโครงการ มีความชัดเจนและเหมาะสม 6) ดำเนินกิจกรรมโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนดไว้ในโครงการ 7) สถานศึกษาจัดให้มีการจัดกิจกรรมมุ่งพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้และทักษะตามมาตรฐานของหลักสูตร 8) การให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบ และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ 9) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลโครงการอย่างสม่ำเสมอ 10) มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินโครงการ ทั้งนี้เพราะการประเมินกระบวนการต้องมีการวางแผนและดำเนินการ ตามขั้นตอนและแผนที่วาง การกำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินโครงการ ต้องมีความชัดเจนและเหมาะสม ให้ความรู้แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลของโครงการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน รอดประพันธ์ (2567) ที่ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการดำเนินงานของโครงการขณะดำเนินงานตามโครงการมีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการ ดำเนินโครงการเมื่อพบว่าบกพร่อง มีการวางแผนการดำเนินโครงการสู่การปฏิบัติและมีการให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสาร

ประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจขั้นตอนและวิธีดำเนินการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิลาชัยถาวร (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการประเมินโครงการ หลังเสร็จสิ้นโครงการ โรงเรียนมีการวางแผนการจัดกิจกรรมของโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนมีการกำกับ นิเทศ ติดตามการดำเนินงานของโครงการ โรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรม และ ปฏิบัติตามแผนโครงการครบทุกกิจกรรม และโรงเรียนมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุง การดำเนินการในโครงการ

ด้านที่ 4 ด้านการประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เครื่องมือประกอบด้วย 1) แผนดำเนินงานโครงการที่มีความชัดเจน นำไปปฏิบัติได้ 2) ภาควิชาและชุมชนให้การสนับสนุน 3) วิทยากรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 4) การจัดการเรียนการสอนของวิทยากรมุ่งพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามมาตรฐานของหลักสูตร 5) วิทยากรแนะนำแนวทางให้ผู้เรียนบันทึกผลอย่างเป็นระบบ 6) ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานตามหลักสูตร 7) ผู้เรียนนำความรู้ไปสร้างอาชีพและมีรายได้ 8) สถานศึกษามีผลการดำเนินโครงการอย่างเป็นรูปธรรม 9 มีการนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการประเมินผลโครงการไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพิจารณาในการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในครั้งต่อไป 10) มีการนำผลการดำเนินโครงการมาใช้ในการพัฒนาการจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในครั้งต่อไป ทั้งนี้เป็นเพราะการประเมินผลผลิตต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่เกิดขึ้นกับ ตัวผู้เรียน ครูและบุคลากร ตลอดจนศูนย์การเรียนรู้ ความพึงพอใจในการดำเนินการตามโครงการ ผลลัพธ์ทั้งสะท้อน ผลผลิต (output) ผลลัพธ์ (outcome) ผลกระทบ (impact) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน รอดประพันธ์ (2567) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลผลิตจากการดำเนินโครงการ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ การปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติงานและสามารถรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ นำมาปรับและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมอื่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญวาล ลิ้มสถาพร (2567) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนปฐมวัย ต่อโครงการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยตามนโยบายอนุบาลโดดเด่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีความคิดเห็นโดยรวมด้านผลผลิตของการประเมิน กิจกรรมหลัก 5 กิจกรรมสรุปได้ดังนี้ 1) กิจกรรมการปรับกระบวนการบริหารจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยด้วย UPSIDE Model สู่การปฏิบัติ 2) กิจกรรมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเพื่อบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่น 3) กิจกรรมพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัย เพื่อพัฒนาทักษะสมองเด็กปฐมวัยของโครงการพัฒนาการศึกษาปฐมวัย 4) กิจกรรมส่งเสริมการผลิตสื่อการสอนและการใช้สื่อการสอนระดับ ปฐมวัยสู่ห้องเรียน และ 5) กิจกรรมค่านักวิทยาศาสตร์น้อยเพื่อ พัฒนาทักษะวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

2. ผลการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการและการดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์บริบท จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและโอกาส ก่อนมีการดำเนินงานตามโครงการ จึงมีแนวทางในการทำงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน เกิดบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ด้านปัจจัยนำเข้า มีการส่งเสริมสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ วัสดุดิบ แรงงาน เงินทุน ทรัพยากรต่างๆ ยกระดับศูนย์ฝึกให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีกระบวนการ เทคนิควิธี ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นโดยตรงจากกิจกรรมที่ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนได้

ดำเนินการเกิดผลลัพธ์ที่ดี สร้างความพึงพอใจ ต่อผู้เรียน ครูและบุคลากรตลอดจนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิวัฒน์ ตุ่นบุตรเสลา (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นด้านบริบท ความพึงพอใจด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตอยู่ในระดับสูงทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของกรีน ผุยุโรย (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านบริบท มีการดำเนินงานวางแผน เพื่อกำหนดหลักการ และวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกันกับแผนงานและโครงการสอดคล้องกับการส่งเสริมสุขภาพของทุกคนมีการกำหนดรูปแบบของการจัดทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า มีการกำหนดนโยบายและวางแผนกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมมีการตั้งคณะกรรมการก่อนการดำเนินงานมีการวางแผนเพื่อประสานงานกับหน่วยงาน 3) ด้านกระบวนการ มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการเป็นปัจจุบันแต่งตั้งคณะกรรมการประชุมวางแผนก่อนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน 4) ด้านผลผลิต ดำเนินกิจกรรมที่ปรากฏในแผน/โครงการอย่างมีความก้าวหน้าตามแผนที่วางไว้ซึ่งแผนงาน/โครงการที่ดำเนินขึ้นมีประโยชน์ต่อนักเรียนและครอบครัว และชุมชนอย่างยิ่ง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีร์ อัครธิมากร (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท (context) สามารถลดขยะ มูลฝอยที่มีในชุมชนของเขตบางเขนได้เป็นจำนวนมาก ทำให้เขตบางเขนสะอาด ถูกสุขอนามัย สวยงาม น่าอยู่ขึ้นกว่าเดิม ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า บุคลากรที่ได้เข้าอบรมสามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนไปประยุกต์ใช้กับประชาชนในพื้นที่เขตบางเขนได้เป็นอย่างดี ด้านกระบวนการ (Process) พบว่า กระบวนการจัดทำโครงการในครั้งนี้เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนร่วมกันรับฟังสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนตั้งเป้าหมายในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างชัดเจน ด้านผลลัพธ์ (Output) ทั้ง 4 ด้าน ผลรวมของการประเมินทุกด้าน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา มีความสัมพันธ์ดังนี้

วงกลมชั้นที่ 1 ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมาย คือ การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา

วงกลมชั้นที่ 2 ได้แก่ การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต ที่บูรณาการหลักไตรสิกขา

วงกลมชั้นที่ 3 ได้แก่ หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา

กระบวนการที่ 1 อธิบายผลของการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต เพื่อสร้างการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

กระบวนการที่ 2 เป็นการนำหลักธรรมไตรสิกขา เป็นตัวกำกับในการสร้างเครื่องมือการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในการสร้างการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบท การนำหลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา มาประยุกต์ใช้ในการประเมินบริบทของโครงการเป็นการทำให้เราสามารถทบทวนและวิเคราะห์โครงการในมิติที่หลากหลายได้อย่างครอบคลุม ซึ่งศีลเป็นหลักการที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณและคุณค่าที่มีต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโครงการ สมาธิเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวางแผนและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และปัญญาเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอย่างชาญฉลาด เมื่อนำทั้งสามหลักการนี้มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการ จะช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์และเข้าใจโครงการได้อย่างครบถ้วน และเห็นภาพรวมของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในระยะยาวอย่างชัดเจน การนำหลักไตรสิกขามาใช้ในการประเมินโครงการจึงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างแผนการดำเนินงานที่มีความยั่งยืนและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เรามุ่งเน้นให้บริการด้วย ดังนั้น การใช้หลักไตรสิกขามาประยุกต์ในการประเมินโครงการ ด้านบริบทเป็นการแสดงถึงความเข้าใจและการใช้ความรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาโครงการให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงที่สุดในระยะยาวและสามารถให้ประโยชน์ทั้งในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านปัจจัยนำเข้า การนำหลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า ช่วยให้เราสามารถตระหนักถึงด้านบวกและด้านลบของโครงการอย่างครอบคลุม โดยศีลช่วยในการประเมินความเหมาะสมและความเที่ยงตรงของโครงการตามหลักจรรยาบรรณ สมาธิช่วยในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการและวางแผนการดำเนินโครงการให้อยู่ในกรอบที่สมเหตุสมผล และปัญญาช่วยในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ หลักไตรสิกขาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ช่วยให้โครงการมีเสถียรภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

3. ด้านกระบวนการ การนำหลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการ ด้านกระบวนการ ช่วยให้โครงการมีการดำเนินงานที่มีความเป็นระบบ ศีลเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีและถูกต้อง ซึ่งเป็นกรอบที่ช่วยให้ทุกคนในทีมหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการปฏิบัติงานตามหลักจรรยาบรรณและมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ อีกทั้งยังช่วยเสริมความน่าเชื่อถือในการดำเนินโครงการด้วย สมาธิช่วยในการวางแผนและจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพโดยการจัดการเวลาและทรัพยากรให้เหมาะสมเพื่อให้โครงการดำเนินไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และปัญญาช่วยในการวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันถ่วงที ดังนั้น การนำหลักไตรสิกขามาใช้ในกระบวนการดำเนินของโครงการเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้โครงการมีความสำเร็จและมีผลลัพธ์ที่ดีตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4. ด้านผลผลิต การนำหลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการ ด้านผลผลิต ช่วยให้เราสามารถมองผลสำเร็จโดยภาพรวมขององค์กรได้ ศีลช่วยการมองผลสำเร็จของโครงการในด้านการปฏิบัติงานว่ามีความถูกต้อง เที่ยงธรรม ดำเนินการไปตามกรอบของกฎหมายหรือไม่ มีผลกระทบต่อคนในสังคม หรือ ชุมชน อย่างไรบ้าง สมาธิช่วยประเมินผลสำเร็จของโครงการว่ามีการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้หรือไม่ การจัดสรรเวลาและทรัพยากรในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และด้านปัญญาช่วยติดตามผลการปฏิบัติงานว่าตลอดการดำเนินโครงการที่มันงานได้พบกับปัญหาใดบ้าง มีวิธีการแก้ปัญหานั้นอย่างไร และมีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดปัญหานั้นซ้ำอีกอย่างไร จะเห็นได้ว่าเมื่อนำหลักไตรสิกขามาช่วยในการประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินโครงการจะช่วยให้ผู้ดำเนินโครงการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพต่อไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 กำหนดรูปแบบโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสม
 - 1.2 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ โดยบูรณาการหลักสูตรธรรมอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง
 - 1.3 จัดทำโครงการ อบรมพัฒนา เพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการพัฒนาส่งเสริมอาชีพและการถ่ายทอดความรู้ ให้กับครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาควรพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์
 - 2.2 ควรทำการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสูตรธรรม
 - 2.3 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3-5 ปี เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านงานวิชาการที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรีน มุยปูโรย. (2557). การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนโนนสีดาวิทยา อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เจนจิรา วงศ์ทอง. (2566). การประเมินโครงการส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยใช้ CIPP Model ของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (9)3. 65-76.
- ธัญวาลิมลิสถาพร. (2567). การประเมินโครงการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยตามนโยบายอนุบาลโดดเด่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model แหล่งที่มา <http://pbn3.thaismartoffice.com>. สืบค้นเมื่อ 20 เม.ย. 2567.
- นิวัฒน์ ตุ่นบุตรเสลา. (2556). การประเมินผลการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ตรวจประเมินการจัดการพลังงานภายในองค์กร. วารสารวิทยบริการ. (24)2. 31-42.
- ประทีป ไชยเมือง. (2561). การประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนอย่างสมดุลของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนบดินทรเดชา.
- ประวัติ สุทธิประภา. (2567). การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ระบบตามแนวทางโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสารวิทยา. แหล่งที่มา http://www.ska2.go.th/reis/data/research/25640617_155221_0130.pdf สืบค้นเมื่อ 20 เม.ย. 2567.
- ปวีร์ อัคราธิมากร. (2558). การประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนของสำนักงานเขตบางเขนในกรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการระดับชาติ. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ปิยะภา ใจชื่อสมบุรณ์. (2563). การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง). การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุพิน รอดประพันธ์. (2567). การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินซีพี (CIPP Model) โรงเรียนวัดห้วยธารทหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. แหล่งที่มา http://www.ska2.go.th/reis/data/research/25640617_155221_0130.pdf สืบค้นเมื่อ 20 เม.ย. 2567.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิลาชัย ถาวร. (2565). การประเมินโครงการพัฒนาโครงการคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศ ศาสนาในพระสังฆราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- เสาวลักษณ์ สร้อยสวน. (2563). การประเมินโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ประจำปีงบประมาณ 2563. รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.